

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ

ХИРУРГИЯ

Превод от руски: Желязка Купенова, —

chitanka.info

Земска болница. Поради отсъствието на доктора, заминал да се жени, болните приема фелдшерът Курятин, дебел човек на около четиридесет години, с износен копринен жакет и изтъркани панталони от трико. На лицето му е изписано чувство на дълг и удоволствие. Между показалеца и средния пръст на лявата му ръка — пура, разпръскваща зловоние.

В приемната влиза псалтът Вонмигласов, висок, набит старик с кафяво расо и с широк кожен пояс. Дясното му око е с перде и полузатворено, на носа му има брадавица, която отдалече прилича на голяма муха. Една секунда псалтът търси с очи икона и като не намира такава, кръсти се пред бутилката с карболов разтвор, после изважда от червената си кърпа просфора и с поклон я слага пред фелдшера.

— А-а-а-а... моите почитания! — прозява се фелдшерът. — Какво ще обичате?

— Честит празник, Сергей Кузмич... Аз при ваша милост... Истинно и правдиво е казано в псалтира, с извинение: „Питие мое с плачем растворях“^[1]. Седнахме оня ден със старата да пием чай и — нищичко, ни капчица, ни трошица можеш да сложиш в уста — лягай и мри... Сръбнеш мъничко — и без сили оставам! А освен това, дето в самия зъб, но и цялата тая страна... Просто щрака, ама просто щрака! В ухото блъска, с извинение, като че ли забиваш в него гвоздей или друг някой предмет: буквално пронизва, ама буквално пронизва! Согрешихом и беззаконновахом... Студними бо окалях душу грехми и в лености житие мое иждих^[2]... За греховете, Сергей Кузмич, за греховете! Отец йереят след литургия ме упреква: „Пелтек и гъгнив си станал, Ефим. Пееш, а нищо не ти се разбира.“ Къде ще пееш, сами отсъдете, като не можеш устата си да отвориш, цял подут, с извинение, и неспал цялата нощ...

— Мда... Седнете... Отворете си устата!

Вонмигласов сяда и отваря уста.

Курятин се мръщи, гледа в устата и сред пожълтелите от времето и тютюна зъби забелязва един зъб, на който зее дупка.

— Отец дяконът каза водка с хрян да му слагам — не помогна. Гликерия Анисимовна, господ здраве да ѝ дава, ми даде да вържа на ръката си конче от Атонската планина и каза зъба с топло мляко да плакна, а аз, да си призная, кончето надянах, а по отношение на млякото не изпълних: от бога се боя, пост е...

— Предразсъдък... (Пауза.) Трябва да се извади, Ефим Михеич!

— Вие по-добре знаете, Сергей Кузмич. Затова сте се и учили, да разбирате от тази работа, кое да се извади, а кое с капки или с нещо друго... Затова сте вие, благодетели, и поставени, господ здраве да ви дава, ние денем и, нощем за вас, родни бащи... докато сме живи...

— Дребна работа — скромничи фелдшерът, като отива до шкафа и се рови в инструментите. — Хирургията е дребна работа. Тук всичко е навик, твърда ръка... Нищо особено... Оня ден също както и вие пристига в болницата помещикът Александър Иванич Египетски... И той със зъб... Човек образован, за всичко разпитва, от всичко се интересува, как е, що е. Ръката ми стиска, по име и презиме ми говори... Седем години в Петербург е живял, всички професори е обиколил... Дълго с него тук... В името на бога моли: „Извадете ми го, Сергей Кузмич!“ Защо пък да не го извадя? Може да се извади. Само трябва да разбираш, без разбиране не може... Има различни зъби. Едни ще извадиш с клещи, други с козе краче, трети с ключ^[3]... Според случая.

Фелдшерът взема козето краче, гледа го въпросително минута, после го оставя и взема клещите.

— Хайде, отворете устата си по-широко... — казва той, като пристъпва с клещите към псалта. — Ех, сега ще го... такава... На бърза ръка... Само венецът да се среже малко... тракция да се направи по вертикалната ос... и готово... (срязва венеца) и готово...

— Благодетели наши... На нас, глупците, и на ум не ни идва, а вас господ е просветил...

— Не говорете, като ви е отворена устата... Този лесно ще се извади, но се случват понякога само коренчета... Този — на бърза ръка... (Намества клещите.) Чакайте, не се дърпайте... Не мърдайте... За миг... (Прави тракция.) Главното е да се хване по-дълбоко (тегли)... да не се счупи коронката. ..

— Майчице... Света Богородичке... Ввв...

— Не така... не така... как да го извадя? Не хващайте с ръце! Пуснете ми ръцете! (Тегли.) Ей сега... Ето, ето... Ами че не е лесна работа...

— Бащи... покровители... (Вика.) Ангели! Ох-ох-ох... Дърпай де, дърпай! Докога ще го теглиш!

— Тая работа... хирургията... Изведнъж не може... Ето, ето...

Вонмигласов вдига колене до лакти, мърда с пръсти, изпулва очи, диша на пресекулки. На зачервеното му лице избива пот, а в очите сълзи. Курятин сумти, тъпче на едно място пред псалта и тегли... Минава мъчителна половин минута — и клещите се изплъзват от зъба. Псалтът скача и бърка с пръсти в устата. В устата напипва зъба на старото му място.

— Измъкна го! — казва той с плачевен и в същото време подигравателен глас. — На оня свят да те помъкнат така дано! Благодарим покорно! Като не умееш да вадиш, не се хващай! Чернее ми пред очите...

— А ти защо хващаш с ръце? — сърди се фелдшерът. — Аз тегля, а ти ми буташ ръката и дрънкаш разни глупости... Глупак!

— Ти си глупак!

— Ти мислиш, селяндурино, че е лесно да се вади зъб? Я се опитай ти де! Това не ти е да се качиш на камбанарията и да удариш камбаната! (Имитира го.) „Не умееш, не умееш!“ Бре, че многознайник се извъди! Я го виж ти... На господин Египетски, Александър Иванич, вадих, а той нищо, нито дума... Къде по-изтънчен от теб, а не хващаше с ръце... Седни! Седни, на тебе казвам!

— Чернее ми пред очите... Остави ме да си поема дъх... Ох! (Сяда.) Само не тегли толкова дълго, а вади! Не тегли, а вади... Изведнъж!

— Учи учения! Ама че необразован народ, господи! Можеш да пощурееш от ей такива! Отвори уста!... (Намества клещите.) Хирургията, брат, не е шегата... Това не ти е да четеш на клироса... (Прави тракция.) Не се дърпай... Зъбът, както личи, е стар, дълбоко е пуснал корени... (Тегли.) Не мърдай... Така... така. .. Не мърдай... Хайде, хайде... (Чува се хрущящ звук.) Така си и знаех!

Вонмигласов седи минута неподвижно, като безчувствен. Той е замаян... Очите му гледат тъпо в пространството, а на бледото му лице е избила пот.

— Трябваше, може би с козето краче!... — мърмори фелдшерът. — Ама че работа!

Като идва на себе си, псалтът пъхва пръсти в уста и на мястото на болния зъб намира два стърчащи края.

— Келяв дявол... — проговаря той. — Поставили ви тук, душевадци, за да ни морите!

— Скарай ми се отгоре на всичко... — мърмори фелдшерът, слагайки клещите в шкафа. — Невежа... Малко са те гощавали в семинарията с брезови пръчки... Господин Египетски, Александър Иванич, седем години в Петербург е живял... образованост... само костюмът му над сто рубли струва... и пак не се караше. А ти пък много си важен. Нищо не ти е, няма да пукнеш!

Псалтът си прибира от масата просфората и като придържа бузата си с ръка, тръгва към дома си...

1884

[1] Питието си със сълзи примесвах — (църк.-слав.) ↑

[2] Грешен бях и отстъпвах от законите на църквата... Със срамни грехове помрачих душата си и в леност живях. (църк.-слав.) ↑

[3] медицински инструменти за вадене на зъби ↑

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.